

Poezie, která přemýšlí

Čtenář, který otevře básnickou sbírku Aloise Volkmana *Tlak mé krve*, a předem podotkneme, že stojí za to ji otevřít, nebude bezpochyby na rozpacích o básníkově vlastním povolání. Je lékařem a motivy s jasným vyznáním lékaře tvoří v knížce celou jednu část, z které nad jiné výrazně promlouvá „schwitzerovská úcta k životu“.

Nad jeho zrozením, smyslem, nad životem a smrtí se zde však nemedituje v abstraktních rovinách: holý fakt, nejednou vytržený právě z prostředí kliniky, se stává gruntovním inspiračním zdrojem básníka prozrazující mnohde racionální založení, a život tu má smysl nejen ve svém trvání, ale také v úsilí o „ozdravení“ člověka, o jeho „polidšťování“. Lidské zdraví je tu ovšem i jistým básnickým obrazem, neboť je myšleno také zdraví charakteru, to aby člověka nepostihoval „motýlí úděl“ se zakukleností a patolízalstvím larev...

V čase, kdy smrt už nechodí s kosou, ale „zvyšuje nadzvukové rychlosti“ jde básníkovi o to, aby člověk byl darem života skutečně obdarován a nikoliv zatížen, aby se v nás stále a znovu probouzelo a rozvíjelo ono „křehké člověčenství“. K tomu také směřuje Volkmanova přemýšlivá poezie, v níž autor pozorně naslouchá lidské „srdeční výpovědi“ hlouběji než lze slyšet pouze fonendoskopem.

Volkmanův člověk je produktem současného civilizačního věku, nad jehož mnohými „vymoženostmi“ („náhon motorismu“, transplantace „umělých idyl“ apod.) autor nejednou s ironií pochybuje: vždyť oklešťuje člověka v jeho citové plnosti, znásilněním „deformuje přírodu“ a ohrožuje i Ssamu planetu – a v tom, v čem je tento věk úchylný, „bude jednou souzen. Bude-li kým,“ dodává autor se sarkasmem. A zní to v jeho lapidárně vysloveném osmiverší jako tvrdé memento.

Volkman není ctitelem zbytečných květnatých slov. Má rád věcnost, hodnotu faktu, informace, jasného slova. Jeho strohý volný verš nejednou hraničí až s prozajicí, leckde má blízko k epigramičnosti. (Písně kosmické) umí se však jemně sevřenou obrazností rozeznít i ve svěžích pastelových impresích, zvláště při setkání s rodnou moravskou krajinou Hané či Valašska. I tam, nad „zdroji domova“ je autor svůj.

Druhá sbírka čtyřicetiletého básníka, kterou vydala Mladá fronta, už svým zdravým zápasivým neklidem je pozoruhodným vkladem do současnosti naší poezie.

Václav Vodák